

Antalet prickar på en tärning

På avdelningen Kullerbyttan är barnen mellan tre och sex år. Vi arbetar med sagan som utgångspunkt för barns lärande och använder handdockan som ett viktigt pedagogiskt hjälpmedel. I år har vi arbetat med Herr Pinnemans äventyr av Julia Donaldsson. Sagan, leken och handdockan blir den röda tråden som ger oss gemensamma upplevelser att arbeta vidare utifrån. I det här arbetet spelar handdockan Saga en viktig roll, tillsammans med en tärning.

Tärningen är kastad

En morgon när barnen och föräldrarna kom till förskolan stod handdockan Saga på sin vilopinne i hallen och såg lurig ut. Hon tittade på något som låg på bänken. Ett ägg! Varför låg ägget i vår hall? Vem hade lagt det där? På ägget stod det "Titta på matvagnen". Där låg ett nytt ägg med ytterligare en ledråd, som ledde oss vidare till det tredje ägget på vilket det stod att barnen skulle klä på sig och fortsätta sitt letande ute på gården där vi hittade ytterligare tre ägg.

Barnen lade samtliga ägg efter varandra i en rad. Hur många ägg hade hönan värpt? Ett barn tittade på äggen och ropade snabbt "ett, två, tre, fyra, fem, sex." Ett annat barn räknade tyst. "Det är sex, jag räknade i huvudet". Jag frågade Pelle hur han hade räknat och han berättade att han hade delat upp äggen för att de var så många, han hade räknat tre och tre "och tre och tre är sex". Ett annat barn svarade att hon såg att det var sex "enkelt bara att titta!". Tillsammans räknade vi sedan äggen och allteftersom vi räknade dem högt pekade vi på vart och ett av dem och betonade slutligen att det var sex ägg tillsammans. Jag blev förvånad över att barnen använde så många olika sätt när de räknade. Denna variation av strategier kunde jag senare återkomma till och uppmärksamma barnen på för att utmana dem vidare.

Slutligen hittade vi ett stort ägg och när barnen öppnade det fann de en stor skumgummitärning. Vi tog med oss den in och bestämde att vi skulle leka *Vad ska jag göra?*

Vad ska jag göra?

Ett barn håller tärningen och frågar "vad skall jag göra?".

En kamrat svarar exempelvis hoppa, slå kullerbytta eller göra grimaser.

Barnet frågar "hur många gånger?" och slår sedan tärningen för att få veta det.

Först var det Max tur att slå tärningen. Han fick en sexa, pekade på varje prick och räknade "en, två, tre, fyra ..." sedan snabbt "fem, sex, sju, åtta, nio". Tillsammans räknade vi högt samtliga sex prickar. Nästa gång slog Max en femma. Jag frågade om han kunde jama som en katt en gång för varje prick. Alla räknade de fem prickarna tillsammans och Max jamade fem gånger. Sedan var det Tyras tur. Hon slog med tärningen och fick en fyra, blixtnabbt svarade hon fyra och gjorde fyra grimaser. När jag frågade hur hon

visste att det var fyra, så svarade hon ”det ser man ju!”. Även Bill slog en sexa. Han satte pekfingeret på en prick i taget, räknade till sex och upprepade det sista uppräknade räkneordet. Han konstaterade att han skulle göra sex snöänglar. Vi fortsatte att slå tärningen och barnen fick i leken representera det antal som tärningen visade genom att känna på något, göra olika ljud eller utföra någon handling. Barnen fick erfara antal med hela kroppen när de bland annat klappade, hoppade och sjöng.

Vi tillverkar sifferkort

En förmiddag fick vi ett kort där det stod ”Hjälp! Jag behöver hjälp, kom till sagorummet. Saga.” Det visade sig att vår handdocka skulle åka på semester med sina kusiner och ville ha med sig ett kortspel. Kunde vi hjälpa henne att tillverka korten? Min tanke var att det nya spelet skulle bygga på samma princip som leken *Vad ska jag göra* men istället för att slå med tärning skulle Saga och hennes kusiner dra ett sifferkort. Barnen bestämde att de skulle hjälpas åt att göra kort som visade hur många gånger en aktivitet skulle utföras. Varje barn fick själv välja på vilket sätt de ville representera antalet. De slog med tärningen för att se vilket antal som skulle representeras.

Bills tärning visade sex prickar. Han skrev en siffra för varje prick på tärningen, 1 till 6. Han skrev siffrorna i korrekt ordning från vänster till höger i två rader och han var mycket nöjd med sitt sätt att representera antalet. Karin slog en femma och ritade fem prickar i rad på det blivande spelkortet. Moa slog tärningen och fick också en femma. Jag frågade hur många prickar tärningen visade och hon svarade ”tre”.

– Skall vi räkna? frågade jag. Moa räknade prickarna till tre och stannade upp.
– Men de andra två? Moa fortsatte att räkna och konstaterade nöjt att tärningen visade fem prickar och att hon skulle hoppa fem gånger på studs mattan. När hon sedan representerade fem på kortet ritade hon fyra prickar, stannade upp och ritade dit några prickar till, totalt åtta. Hon placerade sina prickar på rad. Flickorna tittade på siffrorna som Bill hade skrivit på sitt kort och sa att de inte kunde skriva siffror. Då förklarade Bill att det gick lika bra med prickar.

Saga ville se på korten och blev först glad men sedan bekymrad över kortet med åtta prickar. ”Jag vill inte göra så många gånger.” Vi bestämde att vi måste titta på tärningen noga och inte göra fler markeringar än vad tärningen visade. Barnen fortsatte och hjälptes åt så att deras representationer överensstämde med det antal tärningen visade. Så småningom kände barnen sig nöjda och gav Saga bunten med kort. Hon blev glad och sa att hon kunde läsa alla kort även om samma antal var representerat på olika sätt. På ett kort var tärningens sexa skriven med siffersymbolen 6, på ett annat som 1, 2, 3, 4, 5, 6 och på ett tredje var det sex prickar i ett mönster.

När barnen såg tärningens prickar utmanades de att uppfatta antal direkt utan att räkna. När de sedan representerade antalet prickar på korten fick jag upp ögonen för den variation av strategier som barnen använde sig av både verbalt och visuellt.

